

ZDRAVILNA ZELIŠČA

Zdravilna zelišča so najstarejša vrsta zdravil. Poznali in uporabljali so jih že pred tisočletji, nanje pa so prisegale tudi naše babice.

Z razvojem kemične in farmacevtske industrije se je pomen zdravilnih zelišč precej zmanjšal, v zadnjem času pa je zanimanje zanje znova pričelo naraščati, saj dandanes skoraj vsi hrepenimo po tesnejši povezanosti z naravo.

Med kulturnimi rastlinami Belokranjci najbolj cenijo vinsko trto. Celoletno delo in skrb vinogradnikov sta jeseni poplačana s sladkim grozdem. Na učnem vrtu je posajen vzorčni vinograd s starejšimi sortami grozdja. Vzorčni nasad predstavlja dopolnitev in zaključeno celoto z obstoječo zbirko predmetov v vinogradniškem muzeju v Semiču in nas opozarja, kako pomembno je ohranjati že pozabljene avtohtone sorte grozdja in tradicijo vinogradništva v Beli krajini.

Učni vrt je posvečen dr. Viktorju Dergancu (1917-1983), znanemu semiškemu zdravniku rentgenologu. Njegovi domači so leta 1983 domačijo poklonili Zvezi paraplegikov Slovenije z željo, da bi živela naprej in nudila zadovoljstvo njenim gostom. Dr. Viktor Derganc je imel Semič nad vse rad, zato je prav tukaj z veseljem preživel svoj prosti čas. Bil je ljubitelj narave, strasten ribič in tudi ljubitelj sadjarske kulture.

Učni vrt dr. Derganca ponuja poučno in strokovno vsebino različnim ciljnim skupinam.

Informacije:
t: +386 (0)40 625 148
e: tic@kc-semic.si

i kulturni
center
semič

Besedilo: Jani Gačnik, Tatjana Hutar, Jože Maljevič;
Avtorji fotografij: Jani Gačnik, Tatjana Hutar, Matjaž Vojtkovszky; **Risba:** Mira Kambič Štukelj; **Prevod:** Alenka Snoj; **Oblikovanje:** Bucik d. o. o.; **Izdajatelj:** Občina Semič; **Semič, marec 2019**

UČNI VRT dr. Derganca v Semiču

Živimo in delamo v skladu z naravo, ki nam velikodušno podarja sadeže, ki ohranjajo in krepijo naše zdravje. Od narave se lahko v vseh letnih časih in vseh obdobjih našega življenja veliko naučimo. S spoštovanjem ji prisluhnimo na učnem vrtu.

Bela krajina

TRAVNIŠKI SADOVNJAK

Osrednji del vrta je travniški sadovnjak, ki je v preteklosti obdajal skoraj vsako domačijo. Visokodebelna drevesa je smiselno ohranjati, saj so pomembna z več vidikov:

- dajejo lepši izgled kulturni krajini in podeželju,
- ohranjajo biotsko pestrost in ravnotežje živih bitij v naravi,
- ohranjajo avtohtone in starejše sorte, ki ponujajo pestro paleto okusov,
- dajejo bogate pridelke, ki so najprimernejši za predelavo v številne izdelke,
- varujejo domačije pred sončno pripeko poleti in pred mrzlimi vetrovi pozimi,
- izkoriščajo slabša zemljišča in strmejše lege ter varujejo tla pred erozijo,
- omogočajo človeku, da ohranja stik z naravo.

OSTALA SADNA PLEMENA (VRSTE)

Posebno mesto na učnem vrtu ima jagodičevje, ki ga odlikujejo bogata prehranska vrednost in prijeten videz plodov ter ekonomičnost pridelave na manjših površinah. Večina jagodičastih sadnih vrst dozoreva zaporedno, kar omogoča večmesečno oskrbo s svežim sadjem.

KORISTNE ŽIVALI V SADNEM VRTU

Učni vrt nas seznanja tudi s pomenom biotske pestrosti, saj v krošnjah sadnih dreves najdemo zatočišče in hrano številni živi organizmi. V obdobju vegetacije se pojavijo škodljivci, ki sesajo sokove ter objedajo liste, plodove in korenine. Ko se le-ti preveč razmnožijo, postanejo hrana mnogim koristnim živalim. Narava tako sama poskrbi, da se ustvari ravnotežje med živimi bitji. Čebele so najpomembnejše opraševalke sadnega drevja, za prenašanje pelodnih zrn so nagrajene s sladko medicino.

V travniškem sadovnjaku so v največjem deležu zastopane starejše sorte jablan, kot so beličnik, grafenštajnc, carjevič, mošancelj, dolenska voščenka, krivopecelj, zlata parmena, jonatan, kanadka, lepocvetka, boskopski kosmač, koksova oranžna reneta, ananasova in baumanova reneta, londonski peping, bobovec.

V manjšem deležu so v nasadu prisotne novejšje odpornejše sorte jabolk in hrušk. Na učnem vrtu so poleg jablan posajena tudi druga sadna plemena: hruška, breskev, marelica, češnja, sliva, oreh, leska, bezeg, nešplja, kutina, skorš, figa, mandelj in jagodičevje. Le-ta nas seznanjajo s pestrostjo, ki jo ponuja sadjarstvo.

Številna sadna plemena bi morala najti svoje mesto v domačih sadnih vrtovih, saj ima sveže sezonsko sadje pomembno vlogo v zdravi prehrani. Pomembno je, da se s kulturo uživanja sadja spoznamo že v otroštvu.

Na učnem vrtu se lahko seznanimo z zavetišči, ki so izdelana za čebele samotarke in druge koristne žuželke ter so nepogrešljiva v ekološki pridelavi hrane. Na vrtu stoji tudi čebelnjak, v njem prebivajo pridne delavke čebele.

